

**“EDUCAR PER A LES
RELACIONS INTERPERSONALS I
APRENDRE A RESOLDRE
CONFLICTES”**

CEIPM PATRONAT DOMÈNECH

BARCELONA
CONVIVÈNCIA I MEDIACIÓ
PERÍODE: 2006-2009

1. Situació inicial

Abans de començar el projecte els i les mestres de l'escola feia molts anys que treballàvem perquè l'alumnat aconseguís graus progressius d'autonomia en tots els àmbits educatius.

A partir de la posada en comú de les diferents maneres d'enfrontar-nos a les situacions en què l'alumnat pateix les conseqüències d'estats d'ànim negatius, gaudeix de les dels positius o protagonitza un conflicte, com a claustre, vam fer una sèrie de reflexions que ens van portar a plantejar-nos: la necessitat de donar espai i temps a les criatures per poder expressar els seus estats d'ànim, les emocions i els valors que actuen davant d'un conflicte; la necessitat com a educadors i educadores de contemplar i tenir en compte aquests estats d'ànim; la necessitat, en definitiva, de fer visible el món de les emocions i de les relacions interpersonals, normalitzant i incorporant tots aquests aspectes en diferents contextos de la vida.

D'aquesta necessitat es va plantejar el projecte: reflexionar i posar en pràctica maneres per aconseguir l'autonomia en l'alumnat a nivell afectiu i de relació interpersonal.

2. Objectius i grau assoliment

Els objectius inicials que preteníem assolir amb la canalla en aquest projecte eren:

- Aprendre a reconèixer els propis sentiments i estats d'ànim i els de les persones que els envolten.
- Aprendre a localitzar el que provoca els sentiments i reaccionar-hi de manera adequada.
- Aprendre a analitzar els conflictes amb què es troben en la vida de relació i buscar solucions vàlides.

Els objectius inicials a assolir pels mestres:

- Crear ambients de relació interpersonal positius, que afavoreixin climes intel·lectuals i afectius potenciadors de les capacitats i les habilitats individuals, de la creació i del treball en equip.
- Incorporar a les aules i fora de les aules l'aprenentatge de les emocions i de les relacions interpersonals com un eix transversal del currículum.
- Elaborar el currículum d'educació emocional i resolució de conflictes.

Objectius inicials a assolir per tota la comunitat educativa:

- Reflexionar sobre el tema de les relacions interpersonals.
- Incorporar de manera progressiva a tot el personal de la comunitat educativa en la dinàmica del tractament que fem de les relacions interpersonals, del món emocional i la resolució de conflictes.

Al llarg del període d'aplicació del projecte s'han assolit amb un grau satisfactori gran part dels objectius inicials que s'han anat modificant i ampliant a partir de les necessitats del centre.

L'educació emocional s'ha incorporat com un dels objectius del nostre projecte educatiu de centre: “ **Respectar tothom i valorar les diferències com a font de riquesa. Saber gestionar les pròpies emocions, trobar solucions adequades als conflictes interpersonals i afavorir que les nenes i els nens contemplin el punt de vista de l'altre en situació d'igualtat.**”

3. Actuacions més rellevants que ha comportat l'aplicació del projecte.

En primer lloc, i com a més important, ha estat començar a elaborar un currículum d'educació emocional, perquè hem entès que havíem de donar a aquest aprenentatge un temps i una continuïtat dins les etapes d'infantil i primària, igual que en qualsevol altre aprenentatge escolar. Aquest procés d'elaboració està resultant molt enriquidor per a tothom i ha generat en aquests últims tres cursos molt de debat intern, que ha estat molt important per al treball en equip que volíem dur a terme.

Això ens ha facilitat molt anar decidint entre tots i totes una línia metodològica a l'hora de tractar els conflictes que van sorgint i/o els moments delicats que algú (alumne o adult) pot patir.

Per tal de poder engegar aquesta feina es va crear una comissió d'educació emocional, que ha realitzat al llarg d'aquests cursos una tasca important en molts aspectes de la vida escolar. La valoració és tan positiva, que continuarà treballant més enllà del projecte d'innovació.

A part de dedicar el temps que creguem necessari dins l'horari de l'aula per a poder treballar aquesta àrea, el professorat disposem d'uns temps per a poder fer tutories individualitzades, en les quals pretenem donar a l'alumnat uns espais de temps de dedicació, per a poder parlar, pactar, escoltar, ajudar...i resoldre algun conflicte que calgui fer en privat.

També ha estat important l'elaboració dins dels grups-classe de normatives d'aula, pensades i consensuades per tothom.

4. Aspectes més importants del procés d'aprenentatge dels alumnes i dels seus resultats en què ha incidit l'aplicació del projecte.

L'aplicació d'aquest projecte ha incidit molt favorablement en la millora de les relacions entre les persones que conviuen a l'escola. També, és clar, entre l'alumnat.

És important el fet que les criatures són més capaces de reconèixer l'estat d'ànim propi o dels altres, i també la capacitat d'anàlisi i d'empatia que aquest fet genera en cadascú.

En el cas dels conflictes, hi ha hagut un important aprenentatge en l'anàlisi de situacions: reconèixer les causes, les conseqüències, la influència dels altres, algun malestar del passat...I adonar-se que sovint segueixen un mateix patró. Per tant, a vegades es poden evitar i els poden anticipar.

Aquestes situacions de diàleg i reflexió han millorat i ampliat el vocabulari de la canalla, en el camp de les emocions, els sentiments i les relacions interpersonals.

5. Conclusions finals i perspectives de futur.

Val a dir que el treball sobre les emocions i les relacions interpersonals es pot dir que no acaba mai. És el procés maduratiu de la persona a través de la seva vida el que va modulant, i alhora l'ajuda a reflexionar sobre què està sentint davant d'una situació determinada i com l'afronta.

Això que els adults que no hem estat educats tenint en compte les emocions hem descobert amb prou feines a l'edat adulta, ens permet ara ajudar el nostre alumnat i incorporar-lo a l'educació emocional des d'una edat més primerenca.

El que les criatures siguin conscients de les seves pròpies emocions, de les emocions dels altres, que les acceptin com una cosa natural, i que no les hagin d'amagar, o dissimular, són passes fonamentals que hem aconseguit en el transcurs d'aquests anys.

Si una criatura verbalitza el que sent, i li dóna nom, comporta un acte d'autoconeixement personal, que posa les bases per a un posterior desenvolupament emocional.

Ser capaç d'això vol dir alhora treballar l'empatia perquè el que sents tu també ho poden sentir els altres. Això ens ha ajudat a tothom (adults inclosos) a evitar les etiquetes, i a modificar creences, idees a priori que tenim, de persones o situacions.

Amb tot això s'han anat variant les anàlisis que feien les criatures, de situacions conflictives donant-ne una perspectiva nova. Per exemple dir: "em costa controlar-me", o bé "et tinc gelos", o "mestre ajuda'm perquè no puc dominar-me en les situacions que em generen frustració".

Això no vol dir que les relacions entre les criatures siguin una bassa d'oli, però sí que és cert que s'han encarat i s'han analitzat des d'una perspectiva diferent i això ha comportat que, en la mesura del seu propi control emocional, hagin reaccionat d'una manera molt més positiva.

Però hem avançat més, i hem anat dibuixant diferents tipologies de caràcters a fi que ells veiessin les característiques que els són pròpies i així poder analitzar un o un altre, a partir de la pròpia actitud de la criatura.

Les criatures en veure's identificades han anat modificant, no solament verbalment sinó en actituds, diferents comportaments, analitzant errors i actituds que comporten situacions de conflicte i han anat prenent consciència, i posant les mesures per intentar atura-les.

No vol dir que la situació sigui una bassa d'oli, però també s'ha de dir que les actituds s'han anat modificant lentament. Però això que és fàcil que ho diguem els mestres, cal preguntar-los a l'alumnat i ells són conscients que l'educació emocional els ha ajudat a coneixe's més a ells mateixos i a als altres.

Un altre aspecte de vital importància i lligat amb tot el que hem explicat anteriorment és la resolució de conflictes. Les criatures han vist que els conflictes es poden solucionar parlant, que pot fer de mediador i veuen situacions semblants a les que ells han viscut i poden aportar solucions. El fet de ser mediador els és molt enriquidor, perquè per una banda prenen el distanciament correcte del conflicte, eviten l'etiquetatge i mostren actituds d'apropament a les parts en conflicte.

Com sempre fem esment l'educació emocional i les relacions interpersonals, no solament són un manual de bones maneres per a les criatures sinó per a nosaltres, els adults .

Ens ha fet pensar i reflexionar en l'inacabable procés maduratiu de tota persona, en la nostra actitud com a docents, en el clima emocional propici en una aula, en l'apropament i en la relació amb els alumnes, i en la relació amb nosaltres mateixos. També et fa ressituar el paper de la teva autoritat i reflexionar sobre ella Però de la mateixa manera que no es pot separar la raó de les emocions, a vegades sembla que les relacions entre l'adult i les criatures vagin per una banda i la pedagogia vagi per una altra. Per tant ens ha servit també per incorporar i per veure que no pot haver-hi una bona pedagogia si aquesta i qui la practica, no porten incorporades les emocions positives que, al cap i a la fi, faran més fructífer el treball del nostre alumnat. Practicar una pedagogia d'aquest tipus, vol dir una pedagogia en la qual les criatures se sentin participants del que treballen, on les activitats els despertin inquietuds i motivacions, en la qual no siguin subjectes passius del seu aprenentatge.

En el futur volem continuar per aquest camí, incorporant tot el que faci possible que augmenti el benestar mental i emocional dels nostres alumnes i de nosaltres mateixos. Anant incorporant noves maneres d'introspecció, de relació interpersonal i d'anàlisi. Sempre modificant la realitat perquè no hi ha cap realitat ni la dels nostres alumnes, ni la nostra, que sigui sempre estable, per tant hem d'estar sempre en continu moviment, reflexionant tothora, sobre el que fem i com ho fem.